

Konstitutionsutskottets betänkande 2024/25:KU14

Riksdagens arbetsformer

Sammanfattning

Utskottet föreslår på eget initiativ ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete. Exempel på frågor som tas upp i motionsyrkandena gäller riksmötets öppnande, placeringen i riksdagens plenisal, motionsrätten, en utredning om oppositionens ställning, riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, en översyn av förtroendevaldas villkor, svenska språket i riksdagen och lobbyism.

I betänkandet finns sju reservationer (SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag till tillkännagivande om offentlighet och säkerhet i riksdagens kammare.

Cirka 40 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden.....7

 Riksmötets öppnande7

 Flaggor i plenisalen m.m.8

 Placeringen i riksdagens plenisal.....10

 När kammaren ska sammanträda.....11

 Offentlighet och säkerhet i riksdagens kammare.....13

 Motionsrätten16

 Utskott i riksdagen.....18

 Statistik i utskotten och EU-nämnden21

 Utredning om oppositionens ställning22

 Villa Bonnier som talmansbostad.....23

 Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor24

 Översyn av förtroendevaldas villkor29

 Teckenspråk i riksdagen.....32

 Svenska språket i riksdagen.....33

 Behandling av rekommendationer från Nordiska rådet35

 Lobbyism.....37

 Riksdagsförvaltningens verksamhet41

Reservationer44

 1. Riksmötets öppnande, punkt 1 (SD)44

 2. Utredning om oppositionens ställning, punkt 9 (C)44

 3. Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, punkt 11 (V)45

 4. Översyn av förtroendevaldas villkor, punkt 12 (C)46

 5. Svenska språket i riksdagen, punkt 14 (SD)46

 6. Lobbyism, punkt 16 (MP)47

 7. Riksdagsförvaltningens verksamhet, punkt 17 (SD).....47

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag.....49

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2549

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksmötets öppnande

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:404 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD),

2024/25:1376 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 5 samt

2024/25:3153 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marlène Lund Kopparklint (båda M).

Reservation 1 (SD)

2. Flaggor i plenisalen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:406 av Björn Söder (SD) yrkande 2,

2024/25:684 av Eric Palmqvist (SD),

2024/25:694 av Eric Palmqvist (SD) och

2024/25:3181 av Bo Broman och Eric Westroth (båda SD).

3. Placeringen i riksdagens plenisal

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:400 av Björn Söder (SD),

2024/25:1961 av Margareta Cederfelt (M) och

2024/25:2994 av Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD).

4. När kammaren ska sammanträda

Riksdagen avslår motion

2024/25:322 av Erik Hellsborn (SD).

5. Offentlighet och säkerhet i riksdagens kammare

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

6. Motionsrätten

Riksdagen avslår motion

2024/25:2237 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S).

7. Utskott i riksdagen

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:632 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) och

2024/25:1682 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S).

8. Statistik i utskotten och EU-nämnden

Riksdagen avslår motion

2024/25:2964 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1.

9. Utredning om oppositionens ställning

Riksdagen avslår motion

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 7.

Reservation 2 (C)

10. Villa Bonnier som talmansbostad

Riksdagen avslår motion

2024/25:401 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD).

11. Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:970 av Cecilia Rönn (L),

2024/25:1051 av Gustaf Lantz (S),

2024/25:1934 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 2,

2024/25:2999 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3176 av Bo Broman (SD).

Reservation 3 (V)

12. Översyn av förtroendevaldas villkor

Riksdagen avslår motion

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 4 (C)

13. Teckenspråk i riksdagen

Riksdagen avslår motion

2024/25:686 av Eric Palmqvist (SD).

14. Svenska språket i riksdagen

Riksdagen avslår motion

2024/25:1378 av Matheus Enholt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (SD)

15. Behandling av rekommendationer från Nordiska rådet

Riksdagen avslår motion

2024/25:300 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

16. Lobbyism

Riksdagen avslår motion

2024/25:3055 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 101.

Reservation 6 (MP)

17. Riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:385 av Björn Söder m.fl. (SD),

2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:1050 av Gustaf Lantz (S),

2024/25:1715 av Jamal El-Haj (-),

2024/25:2329 av Morgan Johansson (S),

2024/25:2446 av Ewa Pihl Krabbe m.fl. (S) och

2024/25:3198 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marléne Lund Kopparklint (båda M).

Reservation 7 (SD)

Stockholm den 30 januari 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Louise Meijer (M), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Engsund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M), Lars Andersson (SD) och Peter Hedberg (S).

Redogörelse för ärendet

Inom utskottet har det väckts en fråga om utskottet med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen ska ta initiativ till ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att göra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden.

I betänkandet behandlar utskottet vidare cirka 40 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25 om riksdagens arbetsformer. Motionerna gäller bl.a. översyn av de förtroendevaldas villkor, flaggor i plenisalen, riksmötets öppnande och Riksdagsförvaltningens verksamhet. Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Riksmötets öppnande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen på Kungliga slottet.
Jämför reservation 1 (SD).

Motionerna

Matheus Enholm m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2024/25:1376 yrkande 2, 3 och 5 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen om att riksmötet under högtidliga former bör öppnas på Slottet med inslag av Karl XI:s drabanter och att riksdagens öppnande bör manifesteras mer externt. Motionärerna anför i huvudsak att ett återinförande av denna ceremoni, som avskaffades i samband med 1974 års regeringsform, skulle stärka folkets bild av både kungahuset och riksdagen. Det skulle enligt motionärerna också bidra till att värna och hedra svenska traditioner och vår gemensamma historia. Eftersom riksmötets öppnande är en tilldragelse som är viktig för hela landet bör ceremonin sträckas ut på stan. Även Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD) begär i motion 2024/25:404 ett tillkännagivande om att återinföra riksdagens högtidliga öppnande i Rikssalen på Kungliga slottet. Ett liknande yrkande framförs i motion 2024/25:3153 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marléne Lund Kopparklint (båda M), som framhåller att en sådan återgång skulle värna om monarkins och vår demokratiska historia.

Gällande ordning

Enligt 3 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) ska riksdagen senast på riksmötets tredje dag hålla ett särskilt sammanträde för riksmötets öppnande. Vid sammanträdet förklarar statschefen på talmannens begäran riksmötet öppnat. Vid förhinder för statschefen förklarar talmannen riksmötet öppnat. Vid sammanträdet lämnar också statsministern sin regeringsförklaring, om det inte finns särskilda skäl för honom eller henne att avstå från detta. Riksmötets öppnande äger rum i riksdagens plenisal.

I tilläggsbestämmelse 3.6.1 i RO finns bestämmelser om tider för riksmötets öppnande och om att talmannen får bestämma en annan tid för sammanträdet. I övrigt är det talmannen som efter samråd med de vice talmännen bestämmer formerna (ordningen) för sammanträdet (Holmberg m.fl., Grundlagarna, Juno version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, kommentaren till 3:6 RO). Enligt 4 kap. 2 § RO leder talmannen eller någon av de vice talmännen riksdagsarbetet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om att riksmötets öppnande ska äga rum i Rikssalen på Stockholms slott (bet. 2012/13:KU17, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35 och bet. 2022/23:KU18). Våren 2024 bereddes motsvarande yrkanden förenklat (bet. 2023/24:KU14). Utskottet har vid flera tillfällen uttalat att riksmötets öppnande bör äga rum i riksdagens plenisal och att det är talmannen som fastställer ordningen vid öppningsceremonin.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande om att riksmötets öppnande bör äga rum i riksdagens plenisal. Motionsyrkandena avstyrks.

Flaggor i plenisalen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avlägsna EU-flaggan från riksdagens plenisal respektive att ta fram regelverk för donationer av svenska flaggan till allmänheten.

Motionerna

Björn Söder (SD) begär i motion 2024/25:406 yrkande 2 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att avlägsna EU-flaggan från plenisalen. Motionären anför bl.a. att EU i dag symboliserar överstatlighet och att EU-flaggan därför ska avlägsnas från plenisalen.

Eric Palmqvist (SD) begär tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen, i motion 2024/25:684 om att låta utarbeta ett regelverk för donationer av den svenska flaggan från riksdagens ledamöter till allmänheten, och i motion 2024/25:694 om att låta utarbeta ett regelverk för donation av den svenska flagga som hissas på Riksdagshusets tak till allmänheten. Motionären uppmärksammar bl.a. att den svenska flaggan idag är en enande symbol för oss som nation, fred och frihet och att Sverige nyligen firat 500 år som monarki och 100 år av demokrati.

Bakgrund och gällande ordning

Sverige är medlem i Europeiska unionen sedan 1995, och sedan 2011 slås detta medlemskap fast i 1 kap. 10 § regeringsformen (RF).

Enligt Sveriges ständiga representation vid Europarådet antogs Europarådets flagga, blå med tolv gyllene stjärnor, av Europarådets parlamentariska församling och ministerkommittén 1955. Europeiska unionen (EU), tidigare

Europeiska gemenskapen (EG), använder sedan 1986 flaggan som sin symbol efter att ha fått tillstånd från Europarådet.

Talmannen leder riksdagsarbetet, och gruppledarna ska enligt 4 kap. 3 § riksdagsordningen (RO) samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Talmannen beslutade vid ett möte med gruppledarna den 26 november 2008 att EU-flaggan skulle placeras i plenisalen under det svenska ordförandeskapet hösten 2009. Därefter har EU-flaggan hängt i plenisalen.

I Riksdagsförvaltningen finns styrdokument om flaggning i riksdagen. Enligt Riktlinje för flaggning i riksdagen (RFS 2022:2) ska det på taket till Östra riksdagshuset endast flaggas med den svenska flaggan (1 b), och i normalfallet ska de tre flaggstängerna på Riksplan ha två svenska flaggor respektive en EU-flagga hissad (1 c). Riktlinjen tar även upp flaggning med flaggor från andra länder eller organisationer i samband med besök (2). Talmannen kan besluta om flaggning även vid andra tillfällen än som anges i riktlinjen samt om flagghissningsceremonier (3).

Stiftelsen Sveriges Nationaldag, med Sveriges 21 landshövdingar som huvudmän och riksdagens talman som ordförande, samarbetar med Riksdagsförvaltningen för att sprida kunskap om flaggan som symbol för Sverige och de värden vårt land är förknippat med som demokrati, fred och frihet. Ett begränsat antal flaggor som varit hissade en dag vardera på Riksdagshuset delas ut till föreningar och organisationer som ansöker om att få en flagga. Med föreningar och organisationer kommer stiftelsen att kunna jämföra skolor, universitet samt vård- och omsorgsboenden.

Med en utdelad flagga följer ett diplom undertecknat av stiftelsens ordförande, riksdagens talman, med uppgift om bakgrunden till att flaggor delas ut och uppgift om datum för när just den flaggan varit hissad. Det är medarbetare i Riksdagsförvaltningen som ombesörjer att flaggorna hissas och att uppgiften om ”flaggdag” noteras. Flaggorna bekostas av stiftelsen. Talmannen brukar dela ut tre flaggor i förprogrammet på Skansen. Övriga (ca 15 flaggor totalt) delas ut av Sveriges landshövdingar.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare, senast våren 2024, avstyrkt motionsyrkanden om att ta bort EU-flaggan från riksdagens plenisal med hänvisning till att det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckningen av plenisalen och om flaggning i allmänhet i och i anslutning till riksdagens byggnader. Våren 2023 och våren 2024 fann utskottet inte heller skäl att ställa sig bakom förslagen som gällde donationer av flaggor till allmänheten. (Se bl.a. bet. 2001/02:KU9, bet. 2002/03:KU19, bet. 2006/07:KU4, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2021/22:KU35 och bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande att avstyra motionsyrkanden om att ta bort EU-flaggan från riksdagens plenisal med hänvisning till att det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckningen av plenisalen. Utskottet ställer sig inte heller bakom förslagen om donationer av flaggor till allmänheten. Utskottet noterar att ett begränsat antal flaggor som varit hissade en dag vardera på Riksdagshuset kommer att delas ut till föreningar och organisationer av Stiftelsen Sveriges Nationaldag.

Placeringen i riksdagens plenisal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att riksdagens ledamöter ska placeras efter partitillhörighet i riksdagens plenisal.

Motionerna

I tre motioner begärs ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att riksdagsledamöterna ska placeras efter partitillhörighet i riksdagens kammare. Björn Söder (SD) anför i motion 2024/25:400, liksom Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD) i motion 2024/25:2994, att detta skulle underlätta kommunikationen inom partigruppen och att det även kan vara en fördel vid voteringar. Skulle plötsliga ställningstaganden behöva göras underlättar det om partigruppen sitter samlad. Även Margareta Cederfelt (M) i motion 2024/25:1961 begär ett sådant tillkännagivande, varvid hon anför att placering efter valkrets är ålderdomlig och motverkar en livlig och aktiv debatt. Under senare år har flera förtjänstfulla insatser gjorts för att modernisera sittningen i riksdagen. Debattklimatet har påverkats positivt av de två halvmåneformade raderna närmast talarstolarna, vilket också gäller den fria placeringen i kammaren under debatter. Utifrån dessa erfarenheter är det lämpligt att ytterligare utveckla riksdagsledamöternas placering i plenisalen.

Gällande ordning

Av 6 kap. 25 § riksdagsordningen följer att det för varje ledamot ska finnas en särskild plats i plenisalen. Enligt tilläggsbestämmelse 6.25.1 placeras ledamöterna i plenisalen valkretsvis. Ordningen mellan valkretsarna följer av praxis: Stockholms kommun kommer först och sist kommer Norrbottens län. Avgörande för ordningen inom en valkrets är hur många riksmöten respektive ledamot har suttit i riksdagen och, om detta är lika, levnadsåldern.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat och avstyrkt motioner med motsvarande innehåll. Våren 2009 konstaterade utskottet att det som regel råder fri sittning under kammarsammanträdena och att det bara är under vöteringar som ledamöterna måste sitta på sina egna platser (bet. 2008/09:KU15). Det står därmed ledamöterna fritt att under debatter och frågestunder gruppera sig exempelvis partivis. Med hänvisning till att det enligt utskottets kännedom inte fanns någon stark opinion bland ledamöterna för att frågå den nuvarande ordningen var utskottet inte berett att ställa sig bakom förslaget om placering efter partitillhörighet. Utskottet har senare vidhållit detta ställningstagande (se bl.a. bet. 2009/10:KU11, bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35 och 2022/23:KU18). Våren 2024 bereddes motsvarande yrkanden förenklat (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets kännedom finns det inte någon stark opinion bland ledamöterna för att frågå den nuvarande ordningen för placeringen i riksdagens plenisal, varför utskottet inte är berett att ställa sig bakom förslaget om placering efter partitillhörighet. Utskottet vidhåller tidigare ställningstaganden och avstyrker motionsyrkandena.

När kammaren ska sammanträda

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller en utredning om att korta ned riksdagens sommaruppehåll.

Motionen

Erik Hellsborn (SD) begär i motion 2024/25:322 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en utredning om att korta ned riksdagens sommaruppehåll. Motionären anför att sommaruppehållet inte är någon ledighet för ledamöterna, då de förväntas göra verksamhetsbesök och skriva motioner inför nästa riksdagsår. Men även med dessa uppgifter i beaktande och att även ledamöter bör få unna sig viss ledig tid så framstår elva veckors sommaruppehåll, som sommaren 2024, som orimligt långt. Detta uppehåll borde kunna kortas ned med en, två eller tre veckor utan att någon ledamot riskerar att inte hinna med sina åtaganden.

Gällande ordning

Riksmötet pågår hela året efter beslut 1994 men såväl kortare uppehåll på en vecka som längre uppehåll i kammararbetet på en månad eller mer görs. Syftet med uppehållen är bl.a. att riksdagsledamöterna ska kunna ha utåtriktade kontakter. Arbetet som riksdagsledamot utförs inte bara i samband med riksdagens verksamhet i formell mening utan också utanför riksdagen – i den egna valkretsen, och i partiorganisationen (bet. KU 1983/84:15, jfr RÅ 1986 ref. 130 och framst. 2015/16:RS6). Se vidare Ledamotsuppdragets innehåll i 2019 års riksdagsöversyn (2020/21:URF1 s. 124.)

Talmannen beslutar om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda, enligt 6 kap. 2 § riksdagsordningen. Inför sådana beslut ska talmannen samråda med gruppledarna, enligt tilläggsbestämmelse 6.2.1.

Pågående utredningsarbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 6 oktober 2023 att sammankalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska processen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöternas villkor (dnr 62-2023/24). En del av kommitténs uppdrag gäller riksmötets rytm, inklusive början och slut:

Ett riksmöte pågår till dess att nästa riksmöte inleds. Under år då det inte hålls ordinarie val till riksdagen ska ett nytt riksmöte inledas den dag i september som kammaren har fastställt under det föregående riksmötet (3 kap. 7 och 8 §§ RO), medan en nyvald riksdag i allmänhet samlas på den femtonde dagen efter valdagen (3 kap. 10 § RF).

Riksdagens arbetsrytm påverkas i hög grad av när regeringen lämnar sina förslag till riksdagen. Riksdagen beslutar på förslag av talmannen när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under pågående riksmöte senast ska lämnas till riksdagen (9 kap. 3 § RO). Undantag kan göras bl.a. om regeringen anser att det finns synnerliga skäl för att lämna en proposition senare. För budgeten finns en särskild tidpunkt föreskriven (tilläggsbestämmelse 9.5.1). Av riksdagsordningen framgår att regeringen bör lämna propositioner på sådana tider att en arbets-anhopning av arbetet hos riksdagen undviks. Regeringen ska samråda med talmannen om detta (9 kap. 3 och 4 §§ RO).

En fråga som har varit aktuell under stora delar av enkammartiden är arbetskoncentrationen i slutet av höstarna och våarna. Kommittén ska mot denna bakgrund överväga om arbetsbelastningen kan jämnas ut över riksmötet, t.ex. genom att arbetet inleds tidigare på hösten eller avslutas senare på våren. Det ingår inte i uppdraget att överväga en ändrad tidpunkt för budgetpropositionens avlämnande.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar det arbete som pågår i 2023 års riksdagsutredning, och anser att detta arbete inte bör föregripas. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Offentlighet och säkerhet i riksdagens kammare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Bakgrund

Under en interpellationsdebatt i oktober 2024 inträffade en incident då åhörare på läktaren uppträdde störande och kastade in ett föremål i kammaren. Det är en av flera störningar på kammarens läktare under senare tid. Riksdagsförvaltningen har vidtagit flera åtgärder för att öka säkerheten i kammaren och arbetar systematiskt med att säkerställa det stöd som krävs för att upprätthålla den parlamentariska processen. Inom riksdagen har en diskussion förts om det även behövs regeländringar i syfte att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden.

Gällande ordning

Sammanträden i riksdagens kammare är offentliga, enligt 4 kap. 9 § regeringsformen (RF). Ett sammanträde får dock hållas inom stängda dörrar, enligt bestämmelser i riksdagsordningen (RO). Huvudregeln att kammarens sammanträden ska vara offentliga finns även i 6 kap. 7 § RO, där det även föreskrivs att kammaren får besluta att ett sammanträde ska hållas inom stängda dörrar, om det krävs med hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Om regeringen vid ett sammanträde ska lämna information till riksdagen, får även regeringen besluta om stängda dörrar på de nyss angivna grunderna. Senast ett sammanträde i kammaren hölls inom stängda dörrar var 1945.

Före 2011 reglerades frågan om offentlighet och sekretess vid kammar-sammanträdena endast i RO. Grundlagsutredningen (GLU) erinrade om att Grundlagberedningen (GLB) hade uttalat att principen att kammarens förhandlingar ska vara offentliga är fundamental i ett demokratiskt statsskick (SOU 1972:15 s. 254). Denna princip var enligt GLU av sådan vikt att den borde skrivas in i RF. Någon ändring i sak var inte avsedd (SOU 2008:125 s. 618 f., prop. 2009/10:80 s. 241).

GLB uttalade bl.a. följande i sitt betänkande Ny regeringsform – Ny riksdagsordning (SOU 1972:15 s. 254):

Principen att kammarens förhandlingar skall vara offentliga är fundamental i ett demokratiskt statsskick. [...] Möjligheten att göra undantag bör enligt beredningens mening uttryckligen begränsas till fall då det påkallas av hänsyn till rikets säkerhet eller eljest till dess förhållande till främmande stat eller mellanfolklig organisation. Beredningen vill erinra om att kammarsammanträden inom stängda dörrar förekom under andra världskriget men inte har hållits sedan dess.

Konstitutionsutskottet uttalade bl.a. följande (bet. KU 1973:26 s. 77 f.):

Den i ett demokratiskt statsskick fundamentala principen att riksdagens förhandlingar skall vara offentliga slås fast i 2 kap. 4 § RO. För att syftet med offentligheten skall kunna uppfyllas är det viktigt att massmedia får möjligheter att referera och redovisa kammarens överläggningar och beslut. I nära anslutning till vad som på utskottets initiativ (se KU 1964:38) införts i 2 § riksdagsstadgan har i propositionen (2 kap. 5 § RO) föreslagits att upptagning från offentligt kammarsammanträde för sändning i radio eller television får äga rum efter överenskommelse med talmanskonferensen. Enligt utskottets mening bör denna bestämmelse tolkas så att dylika upptagningar generellt får förekomma och att avslag på framställning härom endast får meddelas då detta av praktiska skäl bedöms nödvändigt. Bestämmelsen ger sålunda talmanskonferensen liksom hittills befogenhet att lämna medgivande tills vidare till upptagningar.

Att folkförsamlingens sammanträden är offentliga är således en grundläggande princip i ett demokratiskt statsskick. För utskottssammanträden är dock huvudregeln den motsatta. I 7 kap. 16 § RO anges att utskotten och EU-nämnden ska sammanträda inom stängda dörrar. Enligt 17 § samma kapitel får ett utskott besluta att ett sammanträde i den del det avser inhämtande av upplysningar eller överläggning i EU-frågor ska vara offentligt. EU-nämnden får besluta att ett sammanträde, eller en del av ett sammanträde, ska vara offentligt.

I plenisalen ska det finnas särskilda platser för åhörare (6 kap. 26 § RO).

Särskilda ordningsregler för åhörare finns i RO:s tilläggsbestämmelse 6.26.1, där det föreskrivs att åhörare på uppmaning ska lämna in ytterkläder och väskor samt föremål som kan användas för att störa ordningen i plenisalen. Den som inte följer en sådan uppmaning får vägras tillträde till åhörarplatserna. Under besöket i plenisalen förvaras de inlämnade tillhörigheterna i särskilda utrymmen.

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas (6 kap. 27 § RO). Om oordning uppstår bland åhörarna, får talmannen utvisa samtliga åhörare.

Motsvarande bestämmelser som för åhörare i kammaren finns för åhörare vid utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden (7 kap. 18–19 §§ RO).

Enligt lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler får säkerhetskontroll äga rum i syfte att förebygga brott som innebär allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Vapen och föremål som är ägnade att komma till användning vid sådana brott

får eftersökas och tas om hand. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum. Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas. Säkerhetskontrollen utförs av vaktpersonal vid riksdagen. Kroppsvisitation som genomförs på annat sätt än med metalldetektor eller liknande anordning får dock endast utföras av polis.

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till eller avvisas från riksdagens lokaler. Detsamma gäller den som inte efterkommer en uppmaning att lämna ifrån sig föremål för förvaring, som vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Riksdagshusen är skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305) för att ges ett förstärkt skydd mot sabotage, terroristbrott och spioneri. Denna lag möjliggör för riksdagens skyddsvakter att genomföra kroppsvisitation om kontrollbehov enligt den lagen uppstår.

Utskottets ställningstagande

Det är en grundläggande princip i ett demokratiskt statsskick att kammarens sammanträden är offentliga. Betydelsen av detta markerades 2010 genom att bestämmelsen om offentlighet i kammaren infördes i 4 kap. 9 § regeringsformen. Att kammarens sammanträden är tillgängliga för allmänheten är enligt utskottet av avgörande betydelse. Detta tillgodoses bl.a. genom kravet på att det ska finnas särskilda platser för åhörare. För att riksdagen ska kunna fungera måste även säkerheten upprätthållas vid kammarens sammanträden. Det måste bl.a. säkerställas att åhörare följer de ordningsregler som har fastställts. Kammarens sammanträden genomförs i regel under lugna förhållanden men under senare tid har sådana störningar förekommit som utgör ett hot mot säkerheten. Utskottet ser allvarligt på detta.

Avvägningen mellan de två grundläggande principerna för kammarens sammanträden – offentlighet och säkerhet – är svår och behovet av ändringar i regelverket kräver noggranna överväganden. Mot denna bakgrund anser utskottet att det finns skäl att ge en utredning i uppdrag att se över förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden. En självklar utgångspunkt för översynen är att sammanträdena även fortsättningsvis ska vara tillgängliga för allmänheten och att säkerhetsåtgärder i första hand ska vidtas i förebyggande syfte, bl.a. genom kontroller av åhörare utanför plenisalens åhörarläktare.

Motsvarande överväganden som görs för kammaren ska göras för utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden.

När det gäller formerna för översynen vill utskottet framhålla vikten av en bred parlamentarisk förankring, varför en referensgrupp bör inrättas med representanter för riksdagspartierna till stöd för utredarens arbete.

Med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att göra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Motionsrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att avskaffa allmänna motionstiden.

Motionen

Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) begär i motion 2024/25:2237 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att avskaffa allmänna motionstiden och istället ge möjlighet till en friare motionsrätt över året. Motionären anför att ordningen med en allmän motionstid inte ger aktuella frågor det utrymme i riksdagen som en friare motionsrätt skulle kunna göra. Att möjligheten till påverkan av en del av riksdagens arbete är begränsad över året gagnar enligt motionären varken riksdagsarbetet, samhällsutvecklingen, det demokratiska engagemanget eller dialogen mellan ledamöter och medborgare.

Gällande ordning

Av 4 kap. 4 § regeringsformen följer att varje ledamot får väcka förslag i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning i enlighet med vad som närmare regleras i riksdagsordningen (RO). I riksdagsordningen görs skillnad mellan motioner utan samband med ett ärende, följdmotioner och motioner med anledning av en händelse av större vikt.

Enligt 9 kap. 11 § RO får motioner utan samband med ett ärende väckas under en begränsad period per riksmöte (allmän motionstid). Den enda begränsningen i motionsrätten under den allmänna motionstiden är att yrkandet ska avse något som kan komma under riksdagens prövning. Den allmänna motionstiden pågår, om inte riksdagen på förslag av talmannen bestämmer annat, från riksmötets öppnande och så länge som motioner får väckas med anledning av budgetpropositionen.

Motioner får dessutom enligt 9 kap. 12 § RO väckas med anledning av en proposition, skrivelse, framställning eller redogörelse inom ramen för ärendet (följdmotion) senast den 15:e dagen efter den dag då ärendet anmäldes i kammaren. Härutöver får motioner under vissa förhållanden väckas med anledning av en händelse av större vikt (9 kap. 15 § RO).

Tidigare utredningar

Rätten att väcka motioner utan koppling till propositioner och andra ärenden har på olika sätt varit begränsad i tiden ända sedan 1866 års riksdagsordning. Den huvudsakliga anledningen till att inte tillåta en sådan motionsrätt under hela riksmötet har varit hänsynen till riksdagsarbetet, då det har konstaterats att motioner utgör en omfattande del av riksdagens arbetsmaterial (Författningsutredningen, Sveriges statsskick, SOU 1963:18 s. 67).

De närmare formerna för motionsrätten har varit föremål för utredning vid flera tillfällen, vilket bl.a. har resulterat i förslag om en frivillig restriktivitet med att väcka motioner och i förenklingar i beredningen av motioner. Riksdagskommittén anförde i betänkandet Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3 s. 10 f.) att bl.a. det stora antalet motioner under allmänna motionstiden riskerar att ta för stor del av utskottens tid i anspråk, på bekostnad av andra arbetsuppgifter. Två alternativa lösningar för den fristående motionsrätten övervägdes – en ständigt pågående motionsrätt respektive två allmänna motionstider under ett riksmöte – men kommittén stannade vid att den nuvarande ordningen, trots sina brister, är att föredra.

EUMOT-utredningen föreslog att allmänna motionstiden skulle avskaffas och ersättas av en fri motionsrätt året om, med vissa begränsningar mot slutet av en valperiod (2010/11:URF3). Utredningens förslag har inte lett till någon lagstiftning.

Den parlamentariskt sammansatta kommitté som under 2013 och 2014 genomförde en samlad översyn av riksdagsordningen hade bl.a. i uppdrag att överväga om det finns skäl att utvidga möjligheten att förlänga motionstiden. Kommittén redovisade i betänkandet Översyn av riksdagsordningen (2013/14:RS3, bet. 2013/14:KU46) argument för och emot en allmän motions-tid året om men konstaterade att det inte finns tillräckligt stöd för detta och lämnade därför inte något förslag i denna del. Kommittén föreslog inte heller i övrigt några ändrade regler för motionsrätten.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat förslag om att avskaffa allmänna motionstiden och i stället införa en kontinuerlig motionsrätt. Utskottet har då konstaterat att arbetsbelastningen för utskotten redan är stor och att utskotten även har ett ökat behov av utrymme för bl.a. behandlingen av EU-frågor, uppföljning och utvärdering samt fördjupade kontakter med forsknings- och framtidsfrågor. Till detta kommer enligt utskottet att antalet fristående motioner har ökat kraftigt under senare år. Det finns enligt utskottet inte tillräckliga skäl som talar för att de diskuterade ordningarna, bl.a. med en kontinuerlig motionstid, skulle bidra till en förbättring i dessa avseenden. Det får enligt utskottet förutsättas att ledamöterna använder motionsinstitutet med eftertanke (bet. 2008/09:KU15 och bet. 2010/11:KU19).

Utskottet har senare konstaterat att frågan om att avskaffa allmänna motionstiden har varit föremål för utredning och överväganden av den

kommitté som genomförde den samlade översynen av riksdagsordningen och att kommittén då inte fann tillräckliga skäl för en allmän motionsrätt året om. Utskottet var därför inte berett att göra en annan bedömning (bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18 och bet. 2017/18:KU27). Utskottet vidhöll detta ställningstagande våren 2020, våren 2022 och våren 2023 (bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35 och bet. 2022/23:KU18). Våren 2024 bereddes ett motsvarande yrkande förenklat (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande att det inte finns tillräckliga skäl för att avskaffa den allmänna motionstiden och i stället införa en motionsrätt året om. Motionen avstyrks därför.

Utskott i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inrätta ett utskott för kommunala och regionala frågor respektive ett omställningsutskott.

Motionerna

Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD) begär i motion 2024/25:632 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att inrätta ett utskott för kommunala och regionala frågor. Motionärerna anför bl.a. att ett utskott för kommunala och regionala frågor skulle möjliggöra en bättre granskning av lagförslag och beslut som påverkar dessa nivåer av förvaltning, vilket säkerställer att besluten är väl underbyggda och tar hänsyn till de specifika behoven på lokal och regional nivå. Dessutom skulle ett sådant utskott förbättra samordningen mellan nationell politik och lokala respektive regionala förvaltningar, vilket kan förbättra genomförandet av politiska beslut.

I motion 2024/25:1682 begär Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att inrätta ett omställningsutskott i riksdagen. Motionärerna anför bl.a. att det, i ljuset av den accelererande klimatkrisen och den pågående omställningen, nu är viktigt att skapa en mer effektiv och samordnad hantering av klimat- och miljöfrågor. Ett sådant utskott skulle enligt motionärerna kunna samordna arbetet mellan olika utskott och myndigheter, granska och följa upp genomförandet av klimatpolitiken, samt säkerställa att Sveriges åtgärder är i linje med både nationella och internationella åtaganden.

Gällande ordning

I 4 kap. 3 § regeringsformen (RF) föreskrivs att riksdagen inom sig väljer utskott, däribland ett konstitutionsutskott och ett finansutskott, enligt bestämmelser i riksdagsordningen (RO). Enligt 7 kap. 2 § RO ska riksdagen för varje valperiod inom sig välja ett konstitutionsutskott, ett finansutskott och ett skatteutskott samt så många övriga utskott som behövs för riksdagsarbetet. Valet gäller till valperiodens slut.

Riksdagen kan även under valperioden välja utskott för längst den tid som återstår av valperioden, enligt 7 kap. 2 § andra stycket RO. Ett sådant utskott kan vara ett ständigt utskott, om nödvändiga ändringar görs i tilläggsbestämmelserna till 7 kap. 2 § och i bilagan. Bestämmelsen gör det också möjligt att utan sådana ändringar tillsätta ett utskott för beredningen av ett särskilt ärende eller flera särskilda ärenden. Det förekommer också att två eller flera utskott tillfälligt bildar ett s.k. sammansatt utskott för beredningen av ett visst ärende.

I tilläggsbestämmelse 7.2.1 i RO finns en uppräkningslista av de 15 utskott som riksdagen ska välja för varje valperiod, och i tilläggsbestämmelse 7.2.2 föreskrivs att om riksdagen väljer ytterligare ett utskott, ska det utskottets huvudsakliga arbetsuppgifter anges. I RO:s bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1) anges de 15 utskottens respektive beredningsområden.

De ständiga utskotten är fackutskott. Detta innebär att ärendena fördelas mellan utskotten med utgångspunkt från de ämnen som ärendena avser (7 kap. 5 § RO). Fackutskottsprincipen infördes samtidigt med omläggningen av utskottssystemet 1971. Tidigare indelningsgrund utgick från de statsrättsliga funktionerna: grundlagsstiftning, lagstiftning, beskattning, budgetreglering osv. Utskotten var, kan man säga, funktionsutskott. Som en följd av detta bereddes lagfrågor och anslagsfrågor i regel av skilda utskott, även om de berörde samma ärende. Numera förhåller det sig tvärtom. Ärenden inom ett och samma ämnesområde bereds av samma utskott, oavsett om de är lag-ärenden eller anslagsärenden. Fackutskottsprincipen är dock inte fullständigt genomförd. Av det gamla systemet kvarstår med funktionsinriktade uppgifter konstitutionsutskottet och skatteutskottet, varvid skatteutskottet svarar mot det gamla bevillningsutskottet. Nyttillkommet är finansutskottet, som är ett allmänt budgetutskott men som också delvis motsvarar de gamla stats- och bankutskotten. Två fackutskott från tvåkammartiden finns också kvar, nämligen utrikesutskottet och jordbruksutskottet, det senare numera kallat miljö- och jordbruksutskottet (Holmberg m.fl., Grundlagarna Juno version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, kommentaren till 7 kap. 5 § RO).

Pågående utredningsarbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 6 oktober 2023 att sammankalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor (dnr 62-2023/24).

Kommittén, som antagit namnet 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m., ska bl.a. se över grunderna för fördelningen av ärenden mellan utskott i syfte att åstadkomma en jämnare fördelning av arbetsbördan utskotten emellan. Det ska inte vara fråga om en omfattande förändring av utskottens respektive ämnesområden och det ingår inte i uppdraget att föreslå någon förändring i den nuvarande utskottsorganisationen. Kommittén ska redovisa sitt arbete senast den 31 mars 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade en motion med förslag om att utreda inrättandet av ett omställningsutskott i riksdagen i betänkande 2021/22:KU35; samtidigt behandlades även andra yrkanden om inrättande av utskott. Utskottet såg inte skäl att ta något initiativ till förändringar i utskottsorganisationen. Dessförinnan hade utskottet avstyrkt yrkanden om att inrätta nya utskott med hänvisning till att utskottsindelningen och ärendefördelningen mellan utskotten då hade varit föremål för en grundlig utvärdering och att erfarenheterna av de genomförda förändringarna borde avvaktas innan frågor om en förändrad utskottsindelning på nytt togs upp till prövning, varefter utskottet vidhållit detta ställningstagande (bet. 2008/09:KU15, bet. 2009/10:KU11, bet. 2014/15:KU6, bet. 2017/18:KU27 och bet. 2018/29:KU22). Våren 2020 såg utskottet inte skäl att inrätta ett nytt omställningsutskott (bet. 2019/20:KU9), och våren 2024 avstyrkte utskottet ett yrkande om ett nytt digitaliseringsutskott (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att det inte finns skäl att ta något initiativ till förändringar i utskottsorganisationen och avstyrker motionsyrkandena.

Statistik i utskotten och EU-nämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om statistik i riksdagens utskott och EU-nämnden.

Motionen

Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) begär i motion 2024/25:2964 yrkande 1 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att föra statistik i riksdagens utskott och i EU-nämnden. Motionärerna anför att det förs statistik över mycket som sker i riksdagen, t.ex. antalet motioner, hur ledamöterna röstar och deras närvaro. Det är en viktig del i en öppen demokrati som gör det möjligt för medborgarna att se hur deras företrädare sköter sina förtroendeuppdrag. Av samma anledning bör det enligt motionärerna även föras statistik över arbetet i utskotten och EU-nämnden, eftersom det är där ärendena bereds.

Gällande ordning

Utskotten lämnar en verksamhetsberättelse för varje riksmöte. I verksamhetsberättelsen, som har karaktären av en faktasammanställning, lämnas uppgifter om utskottets behandling av propositioner, motioner, EU-frågor och andra ärenden. Verksamhetsberättelsen ingår i riksdagstrycket och finns även tillgänglig på riksdagens webbplats.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt likalydande yrkanden om statistik i utskotten och EU-nämnden (bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35 och bet. 2022/23:KU18). Våren 2024 bereddes motsvarande yrkande förenklat (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som tidigare om statistik i utskotten och EU-nämnden och avstyrker motionsyrkandet.

Utredning om oppositionens ställning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en utredning om oppositionens ställning.

Jämför reservation 2 (C).

Motionen

Malin Björk m.fl. (C) begär i kommittémotion 2024/25:3159 yrkande 7 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om formalisering av oppositionens roll, i syfte att formalisera praxis och skydda bl.a. oppositionens ställning i lagstiftning. Motionärerna anför att en stor del av det politiska arbetet i Sverige utförs på sätt som vuxit fram i praxis. I både riksdagen och fullmäktige på lokal nivå delar partierna upp ordförandeposter och andra former av inflytande mellan sig enligt oskrivna regler, och oftast med respekt för politiska motståndare. Detta ger enligt motionärerna en värdefull flexibilitet till våra demokratiska institutioner samtidigt som det finns risker med att förlita sig för mycket på praxis. En parlamentariskt sammansatt kommitté bör se över hur beslut fattas i riksdagen, i syfte att formalisera praxis och skydda bl.a. oppositionens ställning i lagstiftningsarbetet.

Gällande ordning

Utskotten och EU-nämnden väljer som nämnts inom sig en ordförande och en eller flera vice ordförande, enligt 12 kap. 16 § riksdagsordningen (RO). Valet genomförs enligt 12 kap. 17 § RO med acklamation eller, om någon ledamot begär det, med slutna sedlar. Vid lika röstetal ska valet avgöras genom lottning. I en kommentar till riksdagsordningen anges att ordförandeposterna i praktiken fördelas genom överenskommelser mellan partigrupperna inför beslutet i utskottet eller EU-nämnden. Om ordföranden hämtas från ett regeringsparti utses vice ordförande från ett oppositionsparti och vice versa. Sedan posterna fördelats bestämmer respektive partigrupp vem som ska utses (Holmberg m.fl., Grundlagarna Juno, version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, kommentaren till 12 kap. 16 § RO).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet avstyrkte 2003 ett motionsyrkande om att en utskottsordförande alltid ska företräda ett majoritetsparti (bet. 2003/04:KU5). Utskottet vidhöll sedan detta ställningstagande genom förenklad beredning (bet. 2004/05:KU15 och bet. 2005/06:KU21). Våren 2019 ställde sig utskottet inte heller bakom ett motionsyrkande om att posterna som ordförande och vice ordförande i utskotten ska tillsättas med tillämpning av proportionalitetsprincipen (bet. 2018/19:KU22). Sverigedemokraterna reserverade sig. Våren 2022 och våren

2023 såg utskottet inte skäl till ett tillkännagivande om en sådan utredning som efterfrågas i en motion med samma lydelse som den nu aktuella (bet. 2021/22:KU35 och bet. 2022/23:KU18). Centerpartiet reserverade sig. Våren 2024 bereddes ett motsvarande yrkande förenklat (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande och ser därmed inte skäl att ta initiativ till en sådan utredning om oppositionens ställning som efterfrågas. Motionsyrkandet avstyrks.

Villa Bonnier som talmansbostad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att Villa Bonnier ska vara talmannens bostad och representationslokal.

Motionen

Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD) begär i motion 2024/25:401 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att göra om Villa Bonnier till talmannens bostad och representationslokal. Motionären anför att talmannen i likhet med statsministern bör ha en officiell bostad och representationslokal.

Gällande ordning

Villa Bonnier i Stockholm överläts genom ett gåvobrev till svenska staten 1981. Enligt gåvobrevet ska fastigheten nyttjas av regeringen och riksdagens talmän för representation, konferenser eller sammankomster i sammanhang där en intressant och vacker miljö kan värdesättas i särskild grad (Instruktion för Villa Bonnier, beslut av riksdagsdirektören, dnr 744-2021/22). Regeringen beslutade 1981 att gåvan skulle tas emot och gav byggnadsstyrelsen i uppdrag att vårda och förvalta fastigheten. Fastighetens vård och förvaltning övergick 1992 till riksdagens förvaltningskontor (numera Riksdagsförvaltningen). Talmannen har enligt instruktionen företräde till Villa Bonnier.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet ställde sig våren 2020 inte bakom ett likalydande yrkande och avstyrkte därför motionen (bet. 2019/20:KU9). Utskottet vidhöll detta ställningstagande våren 2022 och våren 2023 (bet. 2021/22:KU35 och bet. 2022/23:KU18). Våren 2024 bereddes ett motsvarande yrkande förenklat (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som tidigare i frågan om att göra om Villa Bonnier till bostad och representationslokal för talmannen. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om riksdagsledamöternas arvoden och övernattningsbostäder, om åtgärder mot missbruk av ersättningar samt om riksdagsledamöternas avgångsvillkor.

Jämför reservation 3 (V).

Motionerna

Jessica Wetterling m.fl. (V) begär i kommittémotion 2024/25:1934 yrkande 2 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om ett förslag om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad. Motionärerna anför att riksdagsledamöternas höga arvoden riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan ledamöterna och det folk de representerar. Höga arvoden innebär dessutom en stor kostnad för staten. Arbetsuppgifter kan vidare enligt motionärerna fördelas inom en riksdagsgrupp för att avlasta den som har ett särskilt uppdrag.

Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) begär i motion 2024/25:2999 yrkande 2 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att se över möjligheten till ett nytt tvådelat arvodessystem för riksdagsledamöter där en del grundar sig på arbetsbelastning och den andra ligger fast. Motionärerna anför att riksdagsledamöternas arbetsbelastning skiljer sig åt beroende på vilka uppdrag de har, exempelvis som partigruppens talesperson för en fråga i ett arbetstyngt utskott. Den fasta delen bör enligt motionärerna utgöra den största delen av arvodet, och den del som baseras på arbetsbelastning bör vara förhållandevis liten.

Gustaf Lantz (S) begär i motion 2024/25:1051 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om inskräpande av allvaret vid missbruk av förtroendevaldas ersättningar. Motionären anför att de bestämmelser om bidragsbrott som finns inte gäller för missbruk av de ersättningar som kan betalas ut för ett uppdrag som riksdagsledamot. För att stärka förtroendet för den representativa demokratin bör en översyn därför enligt motionärerna göras av möjliga åtgärder för att inskräpa allvaret vid riksdagsledamöters missbruk av de ersättningar som betalas ut av Riksdagsförvaltningen.

Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) begär i motion 2024/25:2999 yrkande 1 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att se över reglementet kring övernattningslägenheter. Motionärerna anför att den

faktiska restiden och andra faktiska omständigheter kring resandet bör vara avgörande för rätten till en övernattningsbostad i stället för avståndet mellan hemmet och riksdagen. Restiden från olika orter till riksdagen kan enligt motionärerna variera mycket även om de ligger på samma avstånd från Stockholm, beroende på bl.a. möjligheterna att utnyttja kollektivtrafik.

Cecilia Rönn (L) begär i motion 2024/25:970 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om tydligare regler och bättre kontroll vid behov av övernattningsbostad, där det bl.a. bör utredas hur kontroller av ledamöters boendesituation kan utföras, hur bestämmelserna om rätten till övernattningsbostad kan förtydligas och om riksdagsledamöter som på felaktiga grunder har fått ersättning för en övernattningsbostad inte bara ska vara återbetalnings-skyldiga utan också ska betala en straffavgift.

Bo Broman (SD) begär i motion 2024/25:3176 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en ändring så att avgångsreglerna för riksdagsledamöter harmoniseras och blir lika för alla, oavsett om de valdes in före eller efter 2014.

Gällande ordning

En riksdagsledamot har enligt 5 kap. 2 § riksdagsordningen (RO) rätt till arvode för sitt uppdrag. Ytterligare bestämmelser om detta och om andra ekonomiska villkor med anledning av uppdraget finns i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen).

Enligt 3 kap. 2 § ersättningslagen har ledamöterna månadsarvoden vars storlek bestäms av Riksdagens arvodesnämnd, som är en myndighet under riksdagen. Arvudet uppgår för närvarande till 75 500 kronor per månad. Tilläggsarvode betalas för uppdrag som vice talman samt ordförande och vice ordförande i ett utskott eller i EU-nämnden (3 kap. 3–5 §§). Dessutom betalas enligt lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (arvodeslagen) tilläggsarvoden för uppdrag i exempelvis riksdagsstyrelsen och för styrelseuppdrag i andra riksdagsorgan.

En ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från riksdagen har enligt 6 kap. 1 § ersättningslagen rätt till en övernattningsbostad. En riksdagsledamot har enligt 1 kap. 3 a § ersättningslagen sitt tjänsteställe där han eller hon är folkbokförd, under förutsättning att det där finns en bostad som är inrättad för permanent boende för ledamoten och hans eller hennes familj och som även disponeras av ledamoten. Om bostaden inte uppfyller dessa krav är i stället riksdagen ledamotens tjänsteställe. Med övernattningsbostad avses en övernattningslägenhet eller ett övernattningsrum inom Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd eller ett motsvarande boende. En ledamot som har rätt till övernattningsbostad men som sällan behöver övernatta i Stockholm kan enligt 6 kap. 2 § ersättningslagen skriftligen avstå från rätten till övernattningsbostad och i stället vid ett fåtal tillfällen få ersättning för hotellövernattningsbostad, eller tillgång till motsvarande boende, i Stockholm.

Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka övernattningsbostäder ur Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd som ska ställas till respektive parti-grupps förfogande. En ledamot betalar inte hyra för en övernattningsbostad. Riksdagsledamöter som har en egen övernattningsbostad i Stockholm kan i stället under vissa förutsättningar få ersättning för denna kostnad med ett visst högsta belopp per månad, s.k. logiersättning, enligt 6 kap. 4 § (se nedan). Logiersättning lämnas inte med anledning av avtal som har ingåtts med en juridisk eller fysisk person som är att anse som närstående till ledamoten, 6 kap. 4 § tredje stycket.

Det samlade regelverket för riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, bl.a. ersättningslagen och arvodeslagen, var föremål för en översyn som ledde till vissa lagändringar 2017. Översynen omfattade såväl materiella som redaktionella frågor. Översynen, som redovisades i utredningsrapporten Vissa frågor om riksdagsledamöternas ersättningar (2013/14:URF1), resulterade bl.a. i den nu gällande ersättningslagen. Reglerna för hur riksdagsledamöternas arvode ska fastställas ändrades inte i samband med översynen (bet. 2016/17:KU3, rskr. 2016/17:35).

Den 1 juli 2022 trädde vissa ytterligare ändringar i ersättningslagen i kraft som bl.a. tar sikte på riksdagsledamöters rätt till ersättning för eget boende (framst. 2021/22:RS2, bet. 2021/22:KU22). Bestämmelserna om rätten till övernattningsbostad och logiersättning ändrades då så att det inte längre ska vara fritt för en ledamot som är berättigad till övernattningsbostad att välja om ledamoten vill ha en övernattningsbostad i riksdagens bestånd eller ersättning för en egen övernattningslägenhet i form av logiersättning; logiersättning ska härnäst bara betalas ut om ledamotens behov av övernattningsbostad inte kan tillgodoses genom förvaltningens bestånd eller om det annars finns särskilda skäl. Det ska heller inte vara möjligt att utifrån ett avtal med en närstående fysisk eller juridisk person få logiersättning.

I samma ärende förtydligades också i ersättningslagen dels att en ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har rätt till en övernattningsbostad i Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd, dels att en ledamot kan bli återbetalningsskyldig för bl.a. logiersättningar som ledamoten har fått genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet. Något förslag om att också i sådana fall utdöma en straffavgift lämnades inte i framställningen. Inte heller föreslogs några ändringar som innebär att rätten till övernattningsbostad ska avgöras av ledamotens restid till riksdagen.

I ersättningslagen finns även bestämmelser om avgångsförmåner för riksdagsledamöter som lämnar uppdraget (12 och 13 kap.). Genom lagändringar som trädde i kraft i maj 2014 infördes ett nytt system för övergången till förvärvsarbete, ett s.k. omställningsstöd (se framst. 2012/13:RS7, bet. 2013/14:KU3, rskr. 2013/14:5). Det nya systemet gäller för ledamöter som valdes in i riksdagen 2014 eller senare. Det tidigare systemet med inkomstgaranti gäller för ledamöter som valdes in i riksdagen eller kom in som ersättare före valet 2014 under vissa närmare angivna förutsättningar.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om arvodenas storlek och hur dessa ska bestämmas. Utskottet har då konstaterat att dessa frågor har varit föremål för ingående bedömningar genom åren och att olika system för att bestämma arvoden har prövats. Utskottet har varit av uppfattningen att dagens ordning har fungerat väl. Utskottet har också framhållit att de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen är sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsning och tidsåtgång. Det har därför enligt utskottet varit motiverat med de särskilda arvoden som betalas ut. Motionerna har avstyrkts (se bl.a. bet. 2006/07:KU4, bet. 2010/11:KU19, bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU3, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9 och bet. 2021/22:KU35).

Utskottet avstyrkte våren 2022, med hänvisning till att frågor om rätten till övernattningsbostad nyligen varit föremål för överväganden utan att några förändringar föreslagits, ett motionsyrkande om att den faktiska restiden i stället för avståndet bör vara avgörande för rätten till övernattningsbostad (bet. 2021/22:KU35).

Våren 2023 vidhöll utskottet sin uppfattning att gällande regelverk för att bestämma storleken på arvodet för uppdraget som riksdagsledamot har fungerat väl (bet. 2022/23:KU18). Detsamma gäller de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen; de är som utskottet tidigare har framhållit sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsning och tidsåtgång. Det är därför enligt utskottet motiverat med de särskilda arvoden som betalas ut. Motionsyrkandena om arvodenas storlek och hur de ska bestämmas avstyrktes.

Utskottet konstaterade vidare att frågor om riksdagsledamöternas ersättningar nyligen hade varit föremål för översyn utan att någon ändring hade föreslagits när det gäller hur tjänsteställets avstånd till riksdagen bör beräknas. Mot denna bakgrund avstyrktes motionsyrkandet om att den faktiska restiden bör ligga till grund för bedömningen av rätten till övernattningsbostad. Det finns slutligen enligt utskottet en ordning för att motverka felaktiga utbetalningar av ersättningar kopplade till riksdagsuppdraget. Utskottet pekade i sammanhanget på vikten av information och stöd till riksdagens ledamöter så att felaktigheter i så stor utsträckning som möjligt kan undvikas. Det saknades anledning för utskottet att ta sådana initiativ som efterfrågades om åtgärder mot missbruk respektive straffavgifter. Motionsyrkandena om detta avstyrktes. Vänsterpartiet reserverade sig. Våren 2024 bereddes motionsyrkanden om ledamöternas ekonomiska villkor förenklat (bet. 2023/24:KU14).

När det gäller skillnaderna i ersättning för ledamöter som omfattas av 12 kap. respektive 13 kap. lagen om ersättning till riksdagens ledamöter, uttalade utskottet bl.a. följande i lagärendet (bet. 2013/14:KU3 s. 23, som gällde bl.a. dåvarande lagen [1994:1065] om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter):

Utskottet instämmer i vad Villkorskommittén uttalar om att systemet med inkomstgaranti inte i praktiken kommit att fylla funktionen av ett ekonomiskt stöd vid omställning (se 2012/13:URF1 s. 128). Denna brist kan inverka negativt på regelverkets legitimitet. Det kan därför på goda grunder hävdas att det nya regelverket bör omfatta även de nu invalda ledamöterna och det utan begränsningar. Utskottet har således förståelse för de argument som framförs i motionerna.

Mot detta måste emellertid vägas att de som nu är ledamöter av riksdagen har åtagit sig uppdraget utifrån de förutsättningar som gällde vid inträdet. Som riksdagsstyrelsen anför bör villkoren för ledamotsuppdraget vara kända vid den tidpunkt då personen tar ställning till en eventuell kandidatur för ett uppdrag som riksdagsledamot. Ledamoten har ett berättigat intresse av att förutsättningarna för uppdraget inte ändras under uppdragstiden. Det är också viktigt att det finns en förutsebarhet i fråga om ledamotsuppdragets villkor så att väl lämpade personer känner sig motiverade att ta på sig uppdraget som riksdagsledamot. Utskottet gör samma bedömning som Villkorskommittén och riksdagsstyrelsen, nämligen att skillnaderna mellan det nuvarande systemet och det som föreslås är så betydande att det inte kan komma i fråga att låta det nya systemet fullt ut ersätta det nuvarande för dem som redan är invalda och det oavsett om de kandiderar i valet 2014 eller inte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att gällande regelverk för att bestämma storleken på arvudet för uppdraget som riksdagsledamot har fungerat väl. Detsamma gäller de uppdrag som ersätts enligt arvodeslagen; de är som utskottet tidigare har framhållit sådana som tillkommer utöver det ordinarie riksdagsuppdraget och som ofta medför ett betydande merarbete i fråga om ansvar, inläsning och tidsåtgång. Det är därför enligt utskottet motiverat med de särskilda arvoden som betalas ut. Motionsyrkandena om arvodenas storlek och hur de ska bestämmas avstyrks.

Utskottet konstaterar vidare att frågor om riksdagsledamöternas ersättningar nyligen har varit föremål för översyn utan att någon ändring har föreslagits när det gäller hur tjänsteställets avstånd till riksdagen bör beräknas. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandet om att den faktiska restiden bör ligga till grund för bedömningen av rätten till övernattningsbostad. Det finns slutligen enligt utskottet en ordning för att motverka felaktiga utbetalningar av ersättningar kopplade till riksdagsuppdraget. Utskottet vill i sammanhanget peka på vikten av information och stöd till riksdagens ledamöter så att felaktigheter i så stor utsträckning som möjligt kan undvikas. Det saknas anledning för utskottet att ta sådana initiativ som efterfrågas om åtgärder mot missbruk respektive straffavgifter. Motionsyrkandena om detta avstyrks.

Utskottet vidhåller att en riksdagsledamot har ett berättigat intresse av att förutsättningarna för uppdraget inte ändras under uppdragstiden. Det är också viktigt att det finns en förutsebarhet i fråga om ledamotsuppdragets villkor så att väl lämpade personer känner sig motiverade att ta på sig uppdraget som riksdagsledamot. Skillnaderna mellan det system som enkelt uttryckt gällde

före 2014 och det som gäller för senare invalda riksdagsledamöter är betydande och utskottet ser liksom tidigare inte skäl att låta det nya systemet fullt ut ersätta det tidigare för dem som redan var invalda 2013/14. Motionsyrkandet avstyrks.

Översyn av förtroendevaldas villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om en översyn av möjligheterna för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv.

Jämför reservation 4 (C).

Motionen

Malin Björk m.fl. (C) begär i kommittémotion 2024/25:3159 yrkande 19 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om förbättrade möjligheter för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv. Om en sådan kombination underlättades skulle enligt motionären fler uppmuntras att söka sig till förtroendeuppdrag.

Gällande ordning m.m.

Riksdagens sammanträden ska enligt 4 kap. 1 § regeringsformen (RF) hållas i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer annat med hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet. Utskotten och EU-nämnden sammanträder enligt 7 kap. 15 § riksdagsordningen (RO) när riksdagsarbetet kräver det. Det finns inga bestämmelser om att ett visst antal ledamöter måste vara närvarande för att ett sammanträde med ett utskott eller EU-nämnden ska kunna äga rum. Med närvaro avses personlig inställelse.

Det kan i undantagsfall förekomma att en ledamot deltar i ett sammanträde genom att vara uppkopplad per telefon. Ledamoten anses under sådana förhållanden inte vara närvarande vid sammanträdet och ett deltagande per telefon anses kunna komma i fråga endast när det gäller en dagordningspunkt som avser informationsinhämtning. I EU-nämnden, som är ett organ med rådgivande uppgifter som inte bereder några riksdagsärenden och där det ibland förekommer sammanträden på obekvämtid och med kort varsel, tillämpas en ordning som innebär att ledamöter i högre utsträckning deltar per telefon.

Om det finns synnerliga skäl får riksdagen eller talmannen besluta att deltagande på distans vid utskottssammanträden får medges (tilläggsbestämmelse 9.16.1). Om ett sådant beslut har fattats får ett utskott medge att en ledamot eller en suppleant deltar på distans vid ett sammanträde. En ledamot eller en suppleant som deltar på distans ska anses närvarande vid

sammanträdet. Den som leder sammanträdet får inte delta på distans. Kravet på synnerliga skäl innebär att det endast är i rena undantagsfall och under extraordinära förhållanden, t.ex. under en pandemi, som en ledamot bör kunna medges att delta på distans (bet. 2019/20:KU16). I situationer när det inte finns synnerliga skäl förutsätts alltså fysisk närvaro vid sammanträden. I EU-nämnden får ett distansdeltagande medges om det finns särskilda skäl.

I riksdagen finns en barnverksamhet; en ledamot har i mån av platstillgång rätt till tillfällig avgiftsfri barnverksamhet för barn i åldern ett till och med tolv år (8 kap. 1 och 2 §§ ersättningslagen).

Riksdagens arbete under coronapandemin var föremål för uppföljning av den parlamentariskt sammansatta kommittén Riksdagens coronakommitté, som lämnade sitt betänkande Riksdagen under coronapandemin i november 2021 (2021/22:URF1). Kommittén konstaterade bl.a. att det råder en splittrad bild bland de ledamöter som deltagit i kommitténs enkät när det gäller synen på distansarbete. Det redovisas ett antal för- och nackdelar med att behålla eller utöka möjligheterna till distansarbete även under ett s.k. nytt normalläge.

Riksdagsstyrelsens framställning med anledning av uppföljningen Riksdagen under coronapandemin (framst. 2021/22:RS6) behandlades av konstitutionsutskottet under våren 2022 i betänkande 2021/22:KU23. Utskottet underströk då betydelsen av fysiska möten för konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal ledamöter emellan. Utskottet erinrade om att möjligheten till distansdeltagande endast är aktuell i extraordinära situationer men ville samtidigt också framhålla att den digitala tekniken öppnar upp för nya arbetssätt och skapar förutsättningar för en utökad interaktion med det övriga samhället. En fortsatt utveckling av såväl de tekniska som de lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet bör därför enligt utskottet eftersträvas.

Kommittén om beredskap enligt regeringsformen överlämnade i november 2023 sitt betänkande Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75). Kommittén bedömer att utgångspunkten liksom hittills bör vara att sammanträden i riksdagen hålls med ledamöterna närvarande fysiskt på en förutbestämd ort. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Pågående utredningsarbete

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 6 oktober 2023 att sammankalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor (dnr 62-2023/24).

2023 års riksdagskommitté ska när det gäller rätten till ledighet bl.a. överväga om det finns behov av att tydliggöra den nuvarande ordningen eller om förhållandena har ändrats sedan den senaste översynen gjordes och om det

därför finns skäl att nu göra en annan bedömning i fråga om rätten till ledighet under en del av en dag för riksdagsledamöter. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet konstaterade våren 2022 vid behandlingen av bl.a. ett likalydande motionsyrkande att frågor om riksdagens och utskottens arbetsformer varit föremål för utvärdering och överväganden av Riksdagens coronakommitté och att kommittén därvid hade föreslagit att ytterligare överväganden görs när det bl.a. gäller alternativa upplägg av riksdagens arbete genom att kombinera arbetsveckor på plats i Stockholm med utökade möjligheter att utöva fler delar av riksdagsuppdraget på distans (bet. 2021/22:KU35). Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning med anledning av kommitténs uppföljning underströk utskottet betydelsen av fysiska möten för konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal ledamöter emellan (bet. 2021/22:KU23). Utskottet ville i detta sammanhang emellertid också framhålla de möjligheter som den digitala tekniken för med sig för riksdagsarbetet. Den öppnar enligt utskottet upp för nya arbetssätt och skapar förutsättningar för en utökad interaktion med det övriga samhället. En fortsatt utveckling av såväl de tekniska som de lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet bör därför enligt utskottet eftersträvas. Mot bakgrund härav och det pågående arbetet i Kommittén om beredskap enligt regeringsformen (se ovan) såg utskottet inte skäl till något sådant tillkännagivande som efterfrågats (bet. 2021/22:KU35).

Våren 2023 vidhöll utskottet sitt ställningstagande (bet. 2022/23:KU18). Centerpartiet reserverade sig. Våren 2024 vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning om vikten av att förtroendevalda ges goda förutsättningar för sitt uppdrag, om den särställning som uppdraget som riksdagsledamot har och om vikten av fysiska möten mellan riksdagens ledamöter m.m. Utskottet noterade det pågående arbetet med beredningen av utredningsbetänkandet Stärkt konstitutionell beredskap och det pågående arbetet i 2023 års riksdagsutredning, och ansåg att detta arbete inte borde föregripas. Mot den bakgrunden fann utskottet inte skäl till att ta något initiativ.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller alltså sin uppfattning om vikten av att förtroendevalda ges goda förutsättningar för sitt uppdrag, om den särställning som uppdraget som riksdagsledamot har och om vikten av fysiska möten mellan riksdagens ledamöter m.m. Utskottet noterar det arbete som pågår med beredningen av utredningsbetänkandet Stärkt konstitutionell beredskap och det arbete som pågår i 2023 års riksdagsutredning, och anser att detta arbete inte bör föregripas. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl till att ta något initiativ

till en sådan översyn av förtroendevaldas villkor som motionärerna efterfrågar, utan avstyrker motionsyrkandet.

Teckenspråk i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om teckenspråkstolkning i riksdagen.

Motionen

Eric Palmqvist (SD) begär i motion 2024/25:686 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att i större omfattning tillhandahålla teckenspråkstolkning i riksdagens kammare. Motionären anför att riksdagen är ett öppet parlament; medborgare kan ta del av debatter, arrangemang och dokument genom besök i riksdagen, sändningar på tv eller med hjälp av internet. För hörselskadade är det emellertid svårt att tillgodogöra sig och följa den politiska debatten. Endast ett fåtal större debatter teckenspråkstolkas. De hörselskadade bör enligt motionären bjudas in i det politiska rummet genom att teckenspråkstolkning i kammaren blir en normalitet och inte ett undantagsfall.

Gällande ordning

På riksdagens webbplats finns en särskild sida med information på teckenspråk om bl.a. demokrati och hur riksdagen arbetar. Vissa av riksdagens beslut tolkas också till teckenspråk på webbplatsen.

Det är talmannen som bestämmer när debatter i kammaren ska teckenspråkstolkas. För att öka tillgängligheten till debatter i kammaren för synskadade och personer med lässvårigheter föreslog kammarkansliet 2012 som ett underlag för sådana beslut dels att inte bara namnet utan också partitillhörigheten ska anges när en ledamot får ordet för ett anförande, dels att det övervägs att mer systematiskt erbjuda tolkning till teckenspråk vid kammardebatter (dnr 016-2917-2010/11). Tolkning bör enligt förslaget inte endast övervägas vid debatter som bedöms vara av intresse för målgruppen utan särskilt vid debatter av allmänt intresse, såsom riksmötets öppnande, partiledardebatter, budgetdebatter och utrikespolitiska debatter. Teckenspråkstolkning kan också aktualiseras under en annan debatt om någon har begärt det.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet konstaterade vid behandlingen av likalydande motionsyrkanden våren 2022 att det är talmannen som leder arbetet i kammaren och som fattar beslut om vilka debatter som ska teckenspråkstolkas (bet. 2021/22:KU35). Det

saknades enligt utskottet anledning att ta något sådant initiativ som efterfrågades i motionerna. Motionsyrkandena avstyrktes. Våren 2023 vidhöll utskottet sitt ställningstagande att det är talmannen som leder arbetet i kammaren och som fattar beslut om vilka debatter som ska teckenspråkstolkas (bet. 2022/23:KU18). Våren 2024 bereddes ett motsvarande yrkande förenklat (bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande att det är talmannen som leder arbetet i kammaren och som fattar beslut om vilka debatter som ska teckenspråkstolkas. Utskottet avstyrker därför motionen.

Svenska språket i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om frågor som gäller svenska språket i riksdagen.

Jämför reservation 5 (SD).

Motionen

Matheus Enholm m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2024/25:1378 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen, i yrkande 1 om att ta fram riksdags-specifika styrdokument för riksdagens interna och externa bruk som tydligt bevarar och betonar det svenska språkets särart, och i yrkande 2 om att se över hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att inspiration hämtas från den isländska språkmodellen. Motionärerna menar bl.a. att det är viktigt att behålla kontakten med vårt språkliga arv och vårt ursprung, och att språk är identitet och tillhörighet. Riksdagen har som institution en unik och betydelsefull möjlighet att påverka i denna fråga. Enligt motionärerna bör riksdagsstyrelsen utforma styrdokument för all intern och extern kommunikation och information, inte minst till utskottskanslierna, som tydligt syftar till att bevara det svenska språkets särdrag och bejakar de svenska språktraditionerna. I det nödvändiga och goda mötet med ny teknik och nya företeelser bör inspiration hämtas från de isländska myndigheternas arbete med språket. Det bör utredas hur Sverige kan hämta inspiration från isländsk språkpolitik.

Gällande ordning

Svenska är enligt språklagen (2009:600) huvudspråk i Sverige. Enligt lagen är svenska samhällets gemensamma språk, som alla bosatta i Sverige ska ha tillgång till. Svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Var

och en som är bosatt i Sverige ska också ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Svenska ska vara det språk som används i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet. Svenska myndigheter har enligt lagen ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas. Språklagen anger samtidigt att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Avdelningen Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen (Isolf) ansvarar för den språkvård i Sverige som rör svenska språket. Språkrådet arbetar även med klarspråk, språkpolitik, språkteknologi, terminologi och lexikografiskt arbete. Isolf har även en rådgivande nämnd för klarspråksfrågor, Klarspråksnämnden. Nämnden ska förmedla erfarenheter från den offentliga förvaltningen och utgöra en kontaktlänk till olika offentliga organ samt fungera som en referensgrupp till Språkrådets klarspråksexperten.

Riksdagens har egna skrivråd i både allmänna och riksdagsspecifika språkfrågor. Riksdagens skrivråd bygger främst på Myndigheternas skrivregler, Svenska Akademiens ordlista och rekommendationer från riksdagens språkvårdare. Språkvårdens uppgift är att ge aktuella och korrekta råd och rekommendationer. Råden och rekommendationerna är uppmaningar grundade på vetenskap och erfarenhet. De är avsedda att bidra till enhetlighet och ökad begriplighet.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen har tidigare behandlat motioner om språkvård, senast under riksmötet 2022/23 då ett yrkande gällde ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att inspiration hämtas från isländsk språkpolitik. Riksdagen avlog yrkandet på förslag av kulturutskottet som anförde följande (bet. 2022/23:KrU8):

Svenska ska enligt språklagen vara det svenska samhällets gemensamma språk som alla bosatta i Sverige ska ha tillgång till. Svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. [– – –] Det är viktigt att svenska språket används, vårdas och utvecklas som litterärt språk, vardagligt språk och myndighetsspråk. Utskottet menar att bl.a. språklagen i sin nuvarande utformning lägger en väl avvägd grund för detta.

Våren 2024 behandlade konstitutionsutskottet en motion med likalydande yrkanden som de nu aktuella. Utskottet instämde i kulturutskottets uttalande att det är viktigt att svenska språket används, vårdas och utvecklas som litterärt språk, vardagligt språk och myndighetsspråk, och att bl.a. språklagen i sin nuvarande utformning lägger en väl avvägd grund för detta. När det gäller språket i riksdagen noterade utskottet att riksdagen har skrivråd som främst bygger på Myndigheternas skrivregler, Svenska Akademiens ordlista och rekommendationer från riksdagens språkvårdare. Utskottet såg inte skäl att ställa sig bakom sådana tillkännagivanden som motionärerna begärde, och

avstyrkte därför motionen (bet. 2023/24:KU14). Sverigedemokraterna reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är viktigt att svenska språket används, vårdas och utvecklas som litterärt språk, vardagligt språk och myndighetsspråk, och att bl.a. språklagen i sin nuvarande utformning lägger en väl avvägd grund för detta. När det gäller språket i riksdagen noterar utskottet att riksdagen har skrivråd som främst bygger på Myndigheternas skrivregler, Svenska Akademiens ordlista och rekommendationer från riksdagens språkvårdare. Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom sådana tillkännagivanden som motionärerna begär, och avstyrker därför motionsyrkandena.

Behandling av rekommendationer från Nordiska rådet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om riksdagsbehandling av rekommendationer från Nordiska rådet.

Motionen

Kjell-Arne Ottosson (KD) begär i motion 2024/25:300 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att riksdagen automatiskt ska behandla rekommendationer från Nordiska rådet. Motionären anför bl.a. att Nordiska rådet arbetar för att främja gemensamma nordiska intressen och lösa gränsöverskridande problem. Varje år fattar Nordiska rådet beslut om ett antal rekommendationer som syftar till att förbättra samarbetet och utvecklingen i regionen. Trots detta är det idag upp till enskilda riksdagsledamöter att ta initiativ till att dessa rekommendationer tas upp för behandling i Sveriges riksdag. Genom att automatiskt behandla rekommendationer från Nordiska rådet i riksdagen skulle det kunna säkerställas att det nordiska samarbetet får den uppmärksamhet och det engagemang det förtjänar. Ett sådant förfarande skulle också främja en mer systematisk och strukturerad hantering av nordiska frågor i Sveriges riksdag.

Gällande ordning

Utöver regeringen och enskilda riksdagsledamöter har vissa riksdagsorgan rätt att göra framställningar till riksdagen som gäller vissa frågor; riksdagsstyrelsen, Riksbankens fullmäktige och direktion, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen får göra framställningar till riksdagen i frågor som rör riksdagsorganets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer,

enligt 9 kap. 17 § riksdagsordningen (RO). Bestämmelsen möjliggör en mer vidsträckt framställningsrätt i särskilda fall för samtliga angivna organ utom Riksrevisionen, jfr bl.a. tilläggsbestämmelserna 9.17.2, 9.17.4 och 9.17.5. Det finns även särskilda bestämmelser i lag om redogörelser till riksdagen från ett riksdagsorgan. Ärenden i riksdagen väcks även genom dokument från EU, enligt 9 kap. 20 § RO.

Delegationer till mellanfolkliga organ regleras i 13 kap. 18 § RO. Delegationer som väljs av kammaren ska årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen. Enligt tilläggsbestämmelse 13.18.1 väljer riksdagen årligen 20 ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation. Delegationen väljs efter riksmötets inledande för tiden till dess att ett nytt val av delegationen har ägt rum.

Inom ramen för Nordiska rådet samarbetar de nordiska ländernas samt de självstyrande områdena Färöarnas, Grönlands och Ålands parlament och regeringar. Samarbetet grundas på Helsingforsavtalet som undertecknades 1962. Samarbetet omfattar sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi och näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Helsingforsavtalet utesluter inte samarbete även på andra områden. Nordiska rådet har även utvecklat formerna för att ge en parlamentarisk dimension till samarbetet mellan regeringarna på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

Nordiska rådets slutsatser får oftast formen av en rekommendation som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar. Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Den svenska delegationen bidrar till detta inom ramen för arbetet i Nordiska rådet men också genom förankring i riksdagens utskott och genom kontakter med regeringen samt med organisationer, civilsamhället och enskilda medborgare, enligt Nordiska rådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2023 (redog. 2023/24:NR1 s. 3).

Nordiska rådets svenska delegation överlämnar årligen en redogörelse över sin verksamhet till riksdagen, enligt 13 kap. 18 § RO (senast redog. 2023/24:NR1). Redogörelsen behandlas i ett betänkande av utrikesutskottet där utskottet även brukar behandla bl.a. regeringens skrivelse Nordiskt samarbete (senast bet. 2023/24:UU4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Nordiska rådets slutsatser oftast får form av en rekommendation som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar samt att Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Utskottet noterar vidare att Nordiska rådets svenska delegation årligen överlämnar en redogörelse över sin verksamhet till riksdagen och att denna behandlas av utrikesutskottet. Utskottet finner inte skäl att ställa sig bakom det som anförs i motionen. Motionen avstyrks.

Lobbyism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om riktlinjer utifrån tobakskonventionens artikel 5.3.

Jämför reservation 6 (MP).

Motionen

Ulrika Westerlund m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2024/25:3055 yrkande 101 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att säkerställa att artikel 5.3 i tobakskonventionen efterlevs. Motionärerna anför att tobakskonventionens artikel 5.3 handlar om att skydda folkhälsopolitiken från tobaksindustrins inflytande. Motionärerna uppmärksammar att Australien 2019 införde nya riktlinjer för hur offentligt anställda och personer med offentliga uppdrag ska förhålla sig till tobaksindustrin, som handlar om att göra alla möten transparenta för att förhindra dold påverkan. Motionärerna anför vidare att Sverige utifrån tobakskonventionen bör ta fram riktlinjer utifrån artikel 5.3 och göra dessa kända för allmänheten. Regeringskansliet, riksdagen och de politiska partierna behöver inte minst ha koll på detta och vara transparenta i denna fråga. Frågan berör därmed även något som Riksdagsstyrelsen behöver säkerställa.

Gällande ordning*Tobakskonventionen*

Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll (SÖ 2008: 53) upprättades i Genève den 21 maj 2003. Regeringen beslutade den 28 maj 2003 att underteckna ramkonventionen.

Sverige undertecknade konventionen den 16 juni 2003. Riksdagen godkände konventionen och antog lagändringar den 26 maj 2005 (prop. 2004/05:118, bet. 2004/05:SoU21, rskr. 2004/05:260). Konventionen trädde i kraft för Sverige den 5 oktober 2005.

Enligt artikel 5.3 ska parterna när de fastställer och genomför sin folkhälsopolitik i fråga om tobakskontroll, i enlighet med nationell lagstiftning, agera för att skydda denna politik från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin.

Insynslagen

Lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier (insynslagen) trädde i kraft den 1 april 2018.

Syftet med insynslagen är att trygga allmänhetens insyn i hur partier, ledamöter i beslutande politiska församlingar och ersättare för sådana ledamöter finansierar sin verksamhet. Lagen gäller för partier som deltar eller har

deltagit i val till riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet på samtliga nivåer, nationellt såväl som regionalt och lokalt. Lagen gäller vidare för ledamöter och ersättare för ledamöter av riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet.

Ett parti ska årligen till Kammarkollegiet redovisa hur det har finansierat sin verksamhet.

De som omfattas av redovisningsskyldigheten får inte ta emot anonyma bidrag till den del värdet överstiger 0,05 prisbasbelopp. Den överstigande delen ska betalas tillbaka till givaren eller, om detta inte bedöms vara möjligt, betalas in till Kammarkollegiet.

Kammarkollegiet utövar tillsyn över att lagen följs.

Registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Riksdagsförvaltningen för ett register (ekonomiska registret) med uppgifter om riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen, som regleras i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Ledamöter ska till registret anmäla alla vid anmälnings-tillfället relevanta uppgifter om närmare angivna tillgångar, inkomster, uppdrag m.m. som specificeras i lagen. Även en ledamot som inte har något sådant åtagande eller intresse ska anmäla detta till registret. Anmälan ska göras skriftligen till riksdagens kammarkansli, inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades. Nya registreringspliktiga uppgifter eller ändringar av registrerade uppgifter ska anmälas skriftligen inom fyra veckor efter det att de uppkommit.

Riksdagens uppförandekod

En uppförandekod gäller alla ledamöter i Sveriges riksdag sedan den 1 januari 2017. Den bekräftades skriftligt av talmanspresidiet och partigruppernas ledare den 12 oktober 2022.

Uppförandekoden innehåller, efter en allmän inledning, regler om jäv, det ekonomiska registret, mutor, gåvor samt ansvaret för uppförandekoden. Till uppförandekoden finns en vägledning. I de allmänna utgångspunkterna noteras bl.a. följande.

- Riksdagen är folkets främsta företrädare, och uppdraget som riksdagsledamot bygger på det förtroende som medborgarna har uttryckt i allmänna val. Riksdagens ledamöter har kommit överens om en gemensam uppförandekod som ska bidra till att värna det förtroendet. (1)
- Uppförandekoden sammanfattar de regelverk och värden som är centrala för ledamotsuppdraget. Den utgör på så sätt en gemensam etisk grund för uppdraget som ledamot. (2)

- Uppförandekoden underlättar väljarnas ansvarsutkrävande genom att den bidrar till ökad öppenhet och tydlighet om förutsättningarna för uppdraget. (3)
- Riksdagen är en central del av den offentliga makten, och uppdraget som riksdagsledamot ställer höga krav på omdöme och uppförande. [...] (4.)
- Riksdagens ledamöter ska i sitt uppdrag agera för att främja allmänintresset och inte utnyttja sin ställning för personlig vinning. [...] (5)

Uppförandekodens jävsregel följer riksdagsordningens jävsregler i 6 kap. 19 § RO och 7 kap. 21 § RO, med vissa förtydligande tillägg. En riksdagsledamot får inte delta i behandlingen av ett ärende vid ett sammanträde i kammaren om ärendet personligen rör ledamoten själv eller ledamotens make eller maka, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående. En riksdagsledamot får inte heller vara närvarande vid behandlingen av ett sådant ärende i ett utskott (1). Vidare får en riksdagsledamot som tidigare varit statsråd delta i överläggningen i kammaren i ett ärende som rör tjänsteutövningen som statsråd, men däremot inte delta i en omröstning i ett sådant ärende (2). Den som känner till en omständighet som utgör jäv mot honom eller henne ska, med undantag för punkt 2, inte delta i behandlingen av ärendet (3).

När det gäller mutor hänvisas till bestämmelserna om tagande och givande av muta i 10 kap. brottsbalken (1). Vidare uttalas att en riksdagsledamot inte får vare sig för sin egen eller för någon annans räkning ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig förmån för utövningen av sitt uppdrag. Detta gäller även sådana förmåner som lämnas, utlovas eller erbjuds innan uppdraget har påbörjats och efter det att uppdraget har upphört (2).

Gåvor som en ledamot tar emot huvudsakligen på grund av sitt ledamotsuppdrag ska ledamoten anmäla till ett gåvoregister, skriftligen senast två veckor efter mottagandet (1–2). Gåvor som saknar eller endast har ett obetydligt ekonomiskt värde behöver inte registreras.

Det är talmanspresidiet och gruppledarna som har det yttersta ansvaret för uppförandekoden.

Tidigare utredningar

Demokratiutredningen menade i betänkandet En uthållig demokrati (SOU 2000:1 s. 95 f.) att en registrering av lobbyister skulle öka den politiska ojämlikheten och därför inte borde införas. Att registrera lobbyister skulle enligt utredningen konservera en maktfördelning och göra det svårare för nya medborgargrupper att ta sig in. Detta gäller särskilt resurssvaga grupper, såsom nyare sociala rörelser, som till skillnad från bl.a. näringslivet och fackföreningarna sällan har egna lobbyister. Erfarenheter från USA visade vidare enligt Demokratiutredningen på praktiska problem med en användbar lagstiftning om registrering av lobbyister.

Även 2014 års demokratiutredning berörde frågan (SOU 2016:5 s. 354 f.). Utredningen ansåg att lobbyismen i form av informella kontakter mellan beslutsfattare och intresseorganisationer då inte utgjorde någon direkt

utmaning för demokratin och förespråkade därför inte att någon form av reglering skulle införas som förändrar förutsättningarna för intresseorganisationernas kontakter med beslutsfattare, t.ex. en registrering av lobbyister. Denna typ av reglering är enligt utredningen svår att utforma på ett ändamålsenligt sätt som inte medför negativa effekter för demokratin.

Pågående utredningsarbete

En parlamentariskt sammansatt kommitté, 2023 års insynskommitté (Ju 2023:07, Förstärkt insyn och transparens i finansieringen av politiska partier) har i uppdrag att se över regler om insyn och transparens. I sammanfattningen av direktivet anføres bl.a. följande (dir. 2023:88).

Allmänheten har ett berättigat behov av insyn i hur partier, ledamöter och ersättare samt valkandidater finansierar sin verksamhet. För att undvika intressekonflikter och för att säkerställa öppenhet i fråga om bidrag är det av största vikt att regleringen om insyn i finansiering av politiska partier är effektiv och ändamålsenlig. En parlamentariskt sammansatt kommitté ska därför göra en översyn av nuvarande reglering och överväga om den behöver förtydligas eller kompletteras. Kommittén ska även överväga om det finns behov av att ytterligare stärka transparensen i det politiska beslutsfattandet genom en reglering som ställer krav på transparens och insyn i kontakter mellan politiska beslutsfattare och lobbyister.

Kommittén ska bl.a. analysera och ta ställning till om en reglering med krav på transparens i fråga om kontakter mellan politiska beslutsfattare och lobbyister bör införas och hur den i så fall bör utformas och administreras.

Kommittén ska lämna de författningsförslag som den finner motiverade och är oförhindrad att ta upp sådana närliggande frågor som har samband med de frågeställningar som ska utredas. Om kommittén bedömer att det är lämpligt får den lämna ett eller flera delbetänkanden.

Kommittén ska redovisa uppdraget senast den 15 maj 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat motionsyrkanden om lobbyism. Våren 1998 gjorde utskottet med anledning av en motion en allmän genomgång av frågan om lobbying, både i Sverige och i andra länder där olika typer av registreringsförfaranden tillämpas samt i Europaparlamentet (bet. 1997/98:KU27 s. 53 f.). Utskottet anförde bl.a. att frågan om lobbying som riktar sig mot regeringen och riksdagen verkade ha utvecklats i olika avseenden under senare år. Samtidigt konstaterade utskottet att det saknades en systematisk genomgång av lobbyismens former, omfattning och effekter på det demokratiska systemet i Sverige. Mot denna bakgrund föreföll det lämpligt att avvakta resultatet av det utredningsarbete som pågick i Demokratiutredningen (se även bet. 1998/99:KU20 s. 13, bet. 2000/01: KU4 s. 34 och bet. 2001/02:KU12 s. 27).

Våren 2005 behandlade utskottet åter en motion om ökad öppenhet vid lobbying (bet. 2004/05:KU29 s. 29 f.). Utskottet anförde att frågan om en reglering kring lobbyister hade övervägts av Demokratiutredningen, som funnit att starka skäl talade mot en reglering. Utskottet var då inte berett att förorda en ny utredning i syfte att föreslå en lagstiftning på området och avstyrkte motionen. En motion med samma innebörd avstyrktes under det följande riksmötet av utskottet i förenklad ordning (bet. 2005/06:KU21 s. 86 f.).

Utskottet har vid behandlingen av motionsyrkanden om registrering av lobbyister sagt sig mot denna bakgrund inte vara berett att förorda en utredning om en sådan ordning. Utskottet har därför avstyrkt motionerna (se bet. 2004/05:KU29, bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2019/20:KU9 och bet. 2021/22:KU35). Miljöpartiet och Liberalerna reserverade sig.

Yrkanden om tillkännagivanden till regeringen om en reglering av lobbyism har också behandlats av utskottet, senast i bet. 2022/23:KU30 Författningsfrågor. Utskottet konstaterade att det pågick och planerades arbete i Regeringskansliet och såg därför inte skäl att ta något initiativ med anledning av de då aktuella yrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar det utredningsarbete som pågår, vilket inte bör förekommas. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom vad som anförs i motionen utan avstyrker yrkandet.

Riksdagsförvaltningens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Riksdagsförvaltningens verksamhet.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

Driftvärn i Sveriges riksdag

Björn Söder m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2024/25:385 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att vidta förberedelser för återupprättande av ett driftvärn i Sveriges riksdag.

Motionärerna hänvisar till att Försvarsberedningen i sin rapport Kraftsamling (Ds 2023:34) skriver att ”i uppbyggnaden av en ny beredskapsorganisation med uppgift att utföra nybyggnads-, reparations- och röjningsarbeten för totalförsvaret bör även, inom verksamheter där så befinns lämpligt,

återupprättande av en organisation liknande driftvärnet övervägas”. Några av motionärernas exempel på åtgärder som kan vara lämpliga att vidta är att förbereda förvaringsutrymmen såsom kassur för förvaring av vapen och ammunition samt förråd för förvaring av övrig materiel.

Resetjänster

Katarina Luhr m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2024/25:800 yrkande 1 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att riksdagen ska ställa krav på sin resetjänst eller resebyrå att kunna boka internationella tågresor, även sov- eller liggvagn. Motionärerna anför bl.a. att om fler ska kunna välja det miljöbästa alternativet ska det också vara det enklaste samt att en upphandlad resetjänst måste kunna erbjuda det resande som efterfrågas.

Minnesrum o.d.

Gustaf Lantz (S) begär i motion 2024/25:1050 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om ett inrättande av ett hall of fame i riksdagen där man särskilt uppmärksammar nu gällande svenska världsrekord. Han anför bl.a. att svensk idrott är en viktig del av det som håller oss samman i vårt land. Inom idrotten sker möten mellan människor som annars ofta saknar kontaktytor med varandra. Dessutom får många sin demokratiska fostran genom styrelseuppgifter och andra engagemang kopplade till den folkrörelse som idrotten är i Sverige.

Morgan Johansson (S) begär i motion 2024/25:2329 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om inrättande av en särskild minnesplats i riksdagen för att hedra Dag Hammarskjöld och hans gärning. Han anför bl.a. att Sveriges riksdag sedan ett antal år tillbaka har ett särskilt minnesrum, för svenskar som utmärkt sig för heroiska insatser på olika sätt. Här hyllas bl.a. de svenska diplomaterna Raoul Wallenberg, Harald Edelstam och Folke Bernadotte. Motionärens uppfattning är att Dag Hammarskjöld också är väl förtjänt av en plats i den kretsen. Han stärkte FN, stod upp för folkrätten och betraktas än i dag som en av Sveriges mest uppskattade och imponerande statsmän. Hans livsgärning får inte glömmas.

Marie-Louise Hänel Sandström och Marlène Lund Kopparklint (båda M) begär i motion 2024/25:3198 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att införskaffa porträtt på Sveriges statschef till Sveriges riksdag. Motionärerna anför bl.a. att det finns mycket vacker konst och många porträtt i Sveriges riksdag men att det saknas porträtt på Sveriges statschef. De uppmärksammar H.M. Konung Carl XVI Gustafs 50-årsjubileum den 15 september 2023 och menar att det nu vore ett ypperligt tillfälle att ytterligare fira detta jubileum och införskaffa minst ett sådant porträtt.

Jamal El-Haj (-) begär i motion 2024/25:1715 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att uppmärksamma nakbadagen. Motionären anför att al-nakba, eller nakbadagen, ”den stora katastrofen”, var flykten och fördrivningen av invånare från de områden i Palestina som kom att bilda en del

av staten Israel efter 1948 års arabisk–israeliska krig. Motionären anför vidare att det finns omkring 7 000 personer födda i Palestina i Sverige i dag och att ännu fler har palestinska rötter. Den årliga minnesstunden för det armeniska folkmordet kan stå som förebild.

Resebidrag för besök i riksdagen

Ewa Pihl Krabbe m.fl. (S) begär i motion 2024/25:2446 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en ökning av resebidragen för gymnasieklassers besök i riksdagen. Motionärerna anför bl.a. att budgetmedel för resebidraget fördelas enligt riksdagsstyrelsens föreskrift. Det finns inte en förutbestämd gräns för hur långt avstånd skolan ska ha till riksdagen för att få resebidrag. Hur långt avståndet blir för att en skola ska få sin ansökan om resebidrag beviljad beror helt på hur många ansökningar som kommer in under ansökningsperioden och hur de ser ut. Avståndet, antal kilometer, för att få resebidrag har på senare tid ökat bl.a. för att resorna har blivit dyrare. De medel som avsatts för vårterminen 2024 räckte till skolor som hade ett avstånd på mer än 500 km till Stockholm. Det är därför angeläget att tillräckliga medel anslås så att gymnasieklasser från hela landet har möjlighet att besöka riksdagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Konstitutionsutskottet har i tidigare betänkanden behandlat motionsyrkanden med förslag som på olika sätt rör Riksdagsförvaltningens verksamhet och riksdagens lokaler. Utskottet har avstyrkt motionerna med hänvisning till att beslutanderätten i dessa frågor i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet har i det sammanhanget påmint om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, exempelvis ledamotsrådet (se bl.a. bet. 2012/13:KU17, bet. 2014/15:KU6, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22, bet. 2019/20:KU9, bet. 2021/22:KU35, bet. 2022/23:KU18 och bet. 2023/24:KU14).

Utskottets ställningstagande

Motionerna tar upp frågor som på olika sätt avser Riksdagsförvaltningens verksamhet. Beslutanderätten i dessa frågor ligger i första hand hos Riksdagsförvaltningens ledning. När det gäller porträtt av statschefen i riksdagen noterar utskottet att det sedan 2021 finns en porträttmedaljong av Sveriges konung utanför finansutskottets sessionssal. Utskottet vill, liksom vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden, påminna om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, exempelvis ledamotsrådet. Motionerna avstyrks.

Reservationer

1. Riksmötets öppnande, punkt 1 (SD)

av Fredrik Lindahl (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1376 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 5 samt bifaller delvis motionerna

2024/25:404 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD) och

2024/25:3153 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marlène Lund Kopparklint (båda M).

Ställningstagande

Ett återinförande av ceremonin med riksmötets öppnande på Slottet med inslag av Karl XI:s drabanter skulle stärka folkets bild av både kungahuset och riksdagen. Det skulle också bidra till att värna och hedra svenska traditioner och vår gemensamma historia. Vidare bör ceremonin sträckas ut på stan, eftersom den är en tilldragelse som är viktig för hela landet.

2. Utredning om oppositionens ställning, punkt 9 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

En stor del av det politiska arbetet i Sverige styrs av praxis. Både i riksdagen och i fullmäktige på lokal nivå delar partierna exempelvis upp ordförandeposter och andra former av inflytande mellan sig enligt oskrivna regler, och oftast med respekt för politiska motståndare. Det ger en värdefull flexibilitet

till våra demokratiska institutioner. Men det finns också risker med att förlita sig för mycket på praxis. I vissa länder har polarisering mellan politiska partier lett till att praxis brutit samman, och i andra länder har det styrande partiet utnyttjat avsaknaden av lagstiftning kring maktindelning för att tysta oppositionen. Mot denna bakgrund bör en parlamentariskt sammansatt kommitté se över beslutsfattandet i riksdagen för att formalisera praxis och skydda oppositionens ställning i lagstiftningen. Riksdagsstyrelsen bör besluta om en sådan översyn och sedan återkomma med förslag på hur bl.a. ordförandeposter kan tillsättas med respekt även för oppositionen.

3. Riksdagsledamöternas ekonomiska villkor, punkt 11 (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1934 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 2 och
avslår motionerna

2024/25:970 av Cecilia Rönn (L),

2024/25:1051 av Gustaf Lantz (S),

2024/25:2999 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3176 av Bo Broman (SD).

Ställningstagande

Riksdagsledamöternas höga arvoden riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan de folkvalda ledamöterna och de människor de representerar. Arvodet måste vara tillräckligt högt för att så många som möjligt ska kunna tänka sig att ställa upp för ett riksdagsuppdrag och för att lagstiftare ska vara omutbara och inte påverkas av ekonomiska hänsyn i sitt beslutsfattande. Arvodets storlek bör motsvara ett prisbasbelopp per månad. Härutöver bör de extra arvoden som betalas ut för olika uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet avskaffas. Om arbetsuppgifterna fördelas inom partigrupperna så att arbetsbördan blir densamma för alla kan extraarvodena avskaffas. Riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag som innebär att nivån på riksdagsledamöternas grundarvode binds till ett prisbasbelopp per månad och att extra ersättningar för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet avskaffas.

4. Översyn av förtroendevaldas villkor, punkt 12 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Det är viktigt för det demokratiska arbetet att riksdagens ledamöter regelbundet sammanträder på plats i Stockholm. Men arbetet i den egna valkretsen är samtidigt en stor och viktig del av riksdagsuppdraget. Coronapandemin visade att det finns stora möjligheter till större flexibilitet i arbetsformerna utan att det demokratiska arbetet blir lidande. Större möjligheter att kombinera förtroendeuppdraget med familjeliv skulle vidare uppmuntra och underlätta för fler att söka sig till sådana uppdrag. Riksdagsstyrelsen bör därför genomföra en översyn av förtroendevaldas villkor i detta avseende och sedan lämna rekommendationer som syftar till att underlätta för fler att kombinera förtroendeuppdrag med arbete, familj och barn.

5. Svenska språket i riksdagen, punkt 14 (SD)

av Fredrik Lindahl (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1378 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Svenska språket är en omistlig del av vårt gemensamma kulturarv och måste bevaras för efterkommande generationer. Det är viktigt att behålla vår språkliga särart i svenskan då förvanskning av vårt språk gör att vi mister vårt språkliga arv och vårt ursprung. Det skrivna ordet blir i allt högre utsträckning engelskspråkigt och i många fall saknas adekvata uttryck på svenska. Åtgärder måste vidtas för att stärka det svenska språkets ställning både i samhället och i riksdagen. Riksdagen har som institution en unik och betydelsefull möjlighet

att påverka i denna fråga. Riksdagsstyrelsen bör utforma styrdokument om detta för all intern och extern kommunikation samt se över hur svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från den isländska språkmodellen.

6. Lobbyism, punkt 16 (MP)

av Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3055 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 101.

Ställningstagande

Tobakskonventionen, vars artikel 5.3 handlar om att skydda folkhälsopolitiken från tobaksindustrins inflytande, trädde i kraft för Sverige i oktober 2005. Det är hög tid att Sverige säkerställer att artikel 5.3 efterlevs. Eftersom folkhälsopolitiken och tobaksindustrin har vissa oförenliga intressen krävs transparens och ansvarstagande. Frågan berör även något som riksdagsstyrelsen behöver säkerställa.

7. Riksdagsförvaltningens verksamhet, punkt 17 (SD)

av Fredrik Lindahl (SD) och Lars Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:385 av Björn Söder m.fl. (SD) och
avslår motionerna

2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 1,

2024/25:1050 av Gustaf Lantz (S),

2024/25:1715 av Jamal El-Haj (-),

2024/25:2329 av Morgan Johansson (S),

2024/25:2446 av Ewa Pihl Krabbe m.fl. (S) och

2024/25:3198 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marlène Lund
Kopparklint (båda M).

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning är det angeläget att det återupprättas ett driftvärn i Sveriges riksdag. Oavsett om frågan ligger inom Riksdagsförvaltningens verksamhet är den av sådan vikt att utskottet bör göra ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:300 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen automatiskt ska behandla rekommendationer från Nordiska rådet, och detta tillkännager riksdagen för riksdagsstyrelsen.

2024/25:322 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att korta ned riksdagens sommaruppehåll och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:385 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder bör vidtas skyndsamt i syfte att förbereda återupprättande av driftvärn i Sveriges riksdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:400 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om placering i plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:401 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att göra om Villa Bonnier till talmannens bostad och representationslokal och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:404 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:406 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlägsna EU-flaggan från plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:632 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett utskott för kommunala och regionala frågor och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:684 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utarbeta ett regelverk för donationer av den svenska flaggan från riksdagens ledamöter till allmänheten och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:686 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hörselskadade och riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:694 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utarbeta ett regelverk för donation av den svenska flagga som hissas på Riksdagshusets tak till allmänheten och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:800 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen ska ställa krav på sin resetjänst/resebyrå att kunna boka internationella tågresor, även sov- eller liggvagn, och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:970 av Cecilia Rönn (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare regler och bättre kontroll vid behov av övernattningsbostad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1050 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta ett hall of fame i riksdagen där man särskilt uppmärksammar nu gällande svenska världsrekord, och detta tillkännager riksdagen för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1051 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliga åtgärder i syfte att inskräpa allvaret vid missbruk av förtroendevaldas ersättningar och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1376 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksmötet under högtidliga former bör öppnas på Slottet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Karl XI:s drabanter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att manifestera riksdagens öppnande mer externt och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1378 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen ska arbeta fram riksdagsspecifika styrdokument för riksdagens interna och externa bruk som tydligt bevarar och betonar det svenska språkets särart och tradition och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från den isländska språkmodellen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1682 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta ett omställningsutskott i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1715 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma nakbadagen och ger riksdagsstyrelsen i uppdrag att se till att ett sådant arrangemang genomförs och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1934 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:1961 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ledamöternas placering i plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:2237 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa allmänna motionstiden och istället ge möjlighet till en friare motionsrätt över året och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:2329 av Morgan Johansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en särskild minnesplats i riksdagen för att hedra Dag Hammarskjöld och hans gärning och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:2446 av Ewa Pihl Krabbe m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökning av resebidragen för gymnasieklassers besök i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:2964 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föra statistik i riksdagens utskott och i EU-nämnden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:2994 av Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riksdagsledamöternas placering i kammaren och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:2999 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglementet kring övernattningslägenheter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett nytt tvådelat arvodessystem för riksdagsledamöter där en del grundar sig på arbetsbelastning och den andra ligger fast, och detta tillkännager riksdagen för riksdagsstyrelsen.

2024/25:3055 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att artikel 5.3 i tobakskonventionen efterlevs och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:3153 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åter öppna riksmötet för Sveriges riksdag i Rikssalen i Kungliga slottet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:3159 av Malin Björk m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om formalisering av oppositionens roll och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrade möjligheter för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:3176 av Bo Broman (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgångsregler för riksdagsledamöter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:3181 av Bo Broman och Eric Westroth (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en årlig flaggceremoni i Sveriges riksdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2024/25:3198 av Marie-Louise Hänel Sandström och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införskaffa porträtt på Sveriges statschef H.M. Konung Carl XVI Gustaf till Sveriges riksdag och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.